

Tre delar som blir din pension

Berättelse

Pension är pengar man får varje månad när man har slutat arbeta och blivit äldre. I Sverige bygger man upp sin pension under hela arbetslivet. Varje månad du jobbar läggs en del av din lön undan, och de pengarna får du tillbaka först långt senare i livet. För någon som är ny i Sverige kan systemet kännas svårt, men oftast består pensionen av tre olika delar.

Den första delen är den allmänna pensionen, som kommer från staten. Den sköts och betalas ut av en statlig myndighet som heter Pensionsmyndigheten. Varje år sätts en bestämd del av din inkomst, 18,5 procent, av till den allmänna pensionen, upp till ett tak. Den allmänna pensionen har två delar. Den största delen kallas inkomstpension. En mindre del kallas premiepension, och där kan du själv välja i vilka fonder pengarna ska placeras. Hur stor pensionen blir beror på hur mycket du har tjänat under livet. Ju längre man arbetar och ju mer man tjänar, desto högre blir oftast pensionen.

Den andra delen är tjänstepensionen, som kommer från arbetsgivaren. Enligt Pensionsmyndigheten har ungefär 9 av 10 anställda i Sverige tjänstepension, men alla arbetsgivare betalar inte in den. Därför är det bra att fråga sin arbetsgivare om man har tjänstepension eller inte. Hur mycket arbetsgivaren betalar in varierar mellan olika jobb och avtal.

Den tredje delen är ett eget, frivilligt sparande. Det betyder att du själv väljer om du vill spara extra till din pension, till exempel hos en bank eller ett försäkringsbolag. Många väljer att inte göra det, och det är helt tillåtet.

Men vad händer om man har haft låg lön eller inte har arbetat alls? Då finns ett grundskydd som heter garantipension. Hur mycket man får beror bland annat på hur många år man har bott i Sverige. Reglerna kan vara svåra, särskilt för den som har flyttat mellan olika länder, så det är klokt att kontakta Pensionsmyndigheten.

Man kan inte ta ut den allmänna pensionen hur tidigt som helst. Det finns en lägsta ålder, och den höjs stegvis i takt med att vi lever längre. Exakt när just du kan gå i pension beror på vilket år du är född, så kontrollera alltid den aktuella åldern hos Pensionsmyndigheten. Varje år skickar de också ut ett årsbesked i ett orange kuvert, där du ser hur mycket allmän pension du har tjänat in.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
arbetsliv	alla de år man arbetar i livet
inkomst	de pengar man tjänar, till exempel lön
myndighet	ett kontor som staten styr och som sköter en viktig uppgift
inkomstpension	den största delen av den allmänna pensionen
premiepension	en mindre del av pensionen där man själv kan välja fonder

---

ORD	FÖRKLARING
fond	en plats där pengar placeras och kan växa eller minska
arbetsgivare	den man jobbar för och som betalar lön
frivillig	något man själv väljer; man måste inte
grundskydd	en lägsta hjälp så att ingen står helt utan pengar
årsbesked	ett brev en gång om året med information om din pension
stegvis	lite i taget, steg för steg
ta ut	börja få ut sina pengar

Läsförståelsefrågor

---

1. Hur byggs pensionen upp enligt texten?
  1. Man får alla pengar på en gång den dag man börjar jobba.
  2. Man bygger upp den lite i taget under hela arbetslivet.
  3. Man får den bara om man sparar privat.
2. Hur stor del av inkomsten sätts av till den allmänna pensionen varje år?
  1. 18,5 procent, upp till ett tak.
  2. 50 procent.
  3. Inget alls, om man inte sparar själv.
3. Vad är speciellt med premiepensionen?
  1. Den betalas bara ut till den som är rik.
  2. Man kan själv välja i vilka fonder pengarna ska placeras.
  3. Den kommer från arbetsgivaren.
4. Vad säger texten om tjänstepensionen?
  1. Alla som arbetar i Sverige får den med säkerhet.
  2. Ungefär 9 av 10 anställda har den, men alla arbetsgivare betalar inte in den.
  3. Den är förbjuden i Sverige.
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
  1. Det egna sparandet är frivilligt.
  2. Man kan ta ut den allmänna pensionen precis när man vill.
  3. Garantipensionen beror bland annat på hur många år man har bott i Sverige.
6. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
  1. Pensionsmyndigheten skickar ut ett årsbesked i ett orange kuvert.
  2. Ju längre man arbetar och ju mer man tjänar, desto högre blir oftast pensionen.
  3. Tjänstepensionen är alltid större än den allmänna pensionen.
7. Varför skriver texten att man ska kontrollera den aktuella pensionsåldern hos Pensionsmyndigheten i stället för att lita på en bestämd ålder? Svara med egna ord.
8. Förklara med stöd i texten varför det kan vara bra att fråga sin arbetsgivare om man har tjänstepension.

Facit

1. Man bygger upp den lite i taget under hela arbetslivet.
1. 18,5 procent, upp till ett tak.
1. Man kan själv välja i vilka fonder pengarna ska placeras.
1. Ungefär 9 av 10 anställda har den, men alla arbetsgivare betalar inte in den.
1. ja b) nej (det finns en lägsta ålder) c) ja
1. ja b) ja c) det står inte i texten (texten jämför inte storleken på delarna)
- Exempel på svar: Pensionsåldern ändras över tid och beror på vilket år man är född. Därför kan en bestämd ålder snabbt bli fel, och det säkraste är att fråga myndigheten om vad som gäller för just en själv.
- Exempel på svar: De flesta får tjänstepension, men inte alla, eftersom alla arbetsgivare inte betalar in den. Genom att fråga får man veta om man har den på sitt jobb, så att man inte tror att man får pengar man i själva verket inte får.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten passar för arbete med samhälle, arbetsliv och välfärd, och för att öva ord om ekonomi (inkomst, fond, arbetsgivare, grundskydd). Tema: hur trygghet på äldre dagar är ordnad i Sverige. Fråga 7 och 8 är inferensfrågor som tränar källkritik och förståelse för att regler ändras och kan vara individuella. Betona att texten medvetet undviker exakta åldrar eftersom de ändras varje år och beror på födelseår, men att vissa procentsatser (18,5 / 16 / 2,5) är fasta i systemet. Låt eleverna jämföra med hur pension eller stöd till äldre fungerar i deras egna länder.

Diskussionsfrågor

- Hur är det ordnat i ditt hemland att man får pengar när man blir gammal? Liknar det det svenska systemet?
- Texten säger att eget sparande är frivilligt. Skulle du vilja spara extra till din pension? Varför eller varför inte?
- Varför kan det vara viktigt att tidigt ta reda på om man har tjänstepension på sitt jobb?
- Texten påminner flera gånger om att man ska kontakta Pensionsmyndigheten. Varför tror du att det är extra viktigt när det gäller pengar och regler?
- **Skriv (5 meningar):** Beskriv vad du skulle vilja göra med din tid den dag du går i pension, och hur du tror att du kommer att klara dig ekonomiskt.

Källor och faktagranskning

- Pensionsmyndigheten – Pensionens alla delar: <https://www.pensionsmyndigheten.se/forsta-din-pension/sa-fungerar-pensionen/pensionens-alla-delar>

- Pensionsmyndigheten – Det här är allmän pension från staten: <https://www.pensionsmyndigheten.se/forsta-din-pension/sa-fungerar-pensionen/allman-pension>
- Pensionsmyndigheten – Riktålder och pensionsåldrar: <https://www.pensionsmyndigheten.se/ga-i-pension/planera-din-pension/pensionsaldrar-och-riktalder>
- Pensionsmyndigheten – Orange kuvert (årsbesked): <https://www.pensionsmyndigheten.se/forsta-din-pension/sa-fungerar-pensionen/orange-kuvert-arsbesked-for-allmanna-pensionen>

Faktaundersökning mot Pensionsmyndighetens information i juni 2026. Nyckelfakta: Pension är pengar man får varje månad när man har slutat arbeta, oftast när man blir äldre. Det svenska systemet förklaras ofta i tre delar — allmän pension (från staten, sköts av Pensionsmyndigheten), tjänstepension (betalas in av arbetsgivaren utöver lönen) och eget privat sparande (frivilligt). Varje år sätts 18,5 procent av den pensionsgrundande inkomsten av till den allmänna pensionen, upp till ett tak. Den allmänna pensionen består av inkomstpension (16 procent) och premiepension (2,5 procent), där man själv kan välja fonder. Garantipension är ett grundskydd för den som haft låg eller ingen inkomst och beror bl.a. på hur många år man bott i Sverige. Enligt Pensionsmyndigheten har ungefär 9 av 10 anställda tjänstepension, men alla arbetsgivare betalar inte in den, så det är bra att kontrollera. Varje år skickas ett "orange kuvert" (årsbesked) ut som visar hur mycket allmän pension man har tjänat in. Ju längre man arbetar och ju mer man tjänar, desto högre blir oftast pensionen, och man kan ofta arbeta och ta ut pension samtidigt. OSÄKERHET / MYTER (markerade försiktigt i texterna): Det finns ingen enda fast pensionsålder. Åldersgränserna ändras över tid, höjs i takt med medellivslängden (begreppet "riktålder") och beror på födelseår. År 2026 är lägsta åldern för att ta ut allmän pension 64 år och garantipension kan man få tidigast vid 67 år, men texterna skriver generellt och hänvisar till Pensionsmyndigheten för aktuella siffror i stället för att låsa fast ett årtal. Tjänstepensionens storlek (ofta runt 4,5–6 procent av lönen) varierar mellan kollektivavtal och arbetsgivare och anges som "vanligt", inte som en exakt regel. Taket för pensionsgrundande inkomst (7,5 inkomstbasbelopp) räknas om varje år och nämns allmänt utan exakt kronbelopp.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-25.